
ПРОБЛЕМЫ ОБУЧЕНИЯ

УДК351.862.216.1:614.8

Ж. Е. Жагупаров, А. А. Абдрахманов

*Академия гражданской защиты имени Малика Габдуллина
МЧС Республики Казахстан, Кокшетау, Казахстан*

АЗАМАТТЫҚ ҚОРҒАУДЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ЖҮЙЕСІНІҢ ОБЪЕКТІЛІК ДЕҢГЕЙІНДЕ АЗАМАТТЫҚ ҚОРҒАНЫС БОЙЫНША ОҚУ-ЖАТТЫҒУЛАРДЫ ӨТКІЗУ ӘДІСТЕМЕСІН ЖЕТІЛДІРУ

Аңдатпа: Мақалада әртүрлі сипаттағы төтенше жағдайлар мен қарулы қақтығыстар кезінде объектілердің қызметкерлері мен қызметшілерінің іс-қимыл тақырыптары бойынша азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесінің объектілік деңгейінде азаматтық қорғаныс бойынша оқу-жаттығуларды өткізу әдістемесін жетілдірудің өзектілігі қарастырылады. Техногендік сипаттағы ауқымды төтенше жағдайлар әрдайым жедел жағдайды нашарлатады, бұл дағдарыстық жағдайлардың өсуіне, орасан зор экономикалық, энергетикалық және еңбек шығынына әкеледі, сондықтан табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар кезінде жаттығуларды ұйымдастыру және өткізу жөніндегі іс-шараларды жетілдіру мәселелерінің өзектілігі күмән тудырмайды. Дайындық құжаттарының түрлері ұсынылып, оқу-жаттығуларға дайындық алгоритмі анықталыпұсынылған.

Мақалада азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесінің объектілік деңгейлерінде азаматтық қорғаныс бойынша оқу-жаттығуларды ұйымдастыру мен өткізудің әдістемелік тәсілін жетілдіру мәселелері қарастырылады

Түйінді сөздер: азаматтық қорғаныс, дайындық, оқу-жаттығу, азаматтық қорғаныс кіші жүйесін жетіліру, басқару органдары.

Азаматтық қорғанысты жүргізу бойынша мемлекеттік азаматтық қорғау жүйесінің басқару органдарын (бұдан әрі – АҚМЖ) даярлау азаматтық қорғау іс-шараларын ұйымдастыру және орындау, төтенше жағдайларда іс-қимыл жасау дағдыларын қалыптастыру, авариялық-құтқару және кезек күттірмейтін жұмыстарды жүргізу, бейбіт және соғыс уақытында халық арасындағы ықтимал ысырапты және материалдық нұқсанды барынша азайту бойынша білім мен дағдыларды игеру мақсатында жүргізіледі [1].

Азаматтық қорғанысты жүргізу бойынша басқару органдарын даярлаудың іс жүзінде маңызды негізгі әдістері әртүрлі командалық-штабтық, кешенді және басқа да оқу-жаттығулар түрлерін өткізу болып табылады.

Осы кезеңде оқу-жаттығудың мынадай түрлері айқындалды: кешенді оқу-жаттығулар, командалық-штабтық оқу-жаттығулар, тактикалық-арнайы оқу-жаттығулар (объектілік жаттығуларды, сейсмикалық жаттығуларды, селге қарсы

жаттығулар, эвакуациялық жаттығулар, өрт болған жағдайда жаттығуларды есепке алмағанда).

Оқу-жаттығудың барлық түрлері азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесінің басқару органдарының, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың салдарларын жою, оларды тыныс-тіршілікке қалпына келтіру және азаматтық қорғанысты жүргізу жөніндегі құралымдардың жұмысында жоғары үйлесімділікке қол жеткізу, адамдарды қорғау тәсілдері мен тәсілдерін жетілдіру, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар салдарларының алдын алу және оларды жою жөніндегі іс-қимылдар жоспарларын жетілдіру мақсатында жүргізіледі. Азаматтық қорғаныс жоспарлары, күштер мен құралдардың міндеттерді шешуге дайындығы, авариялық-құтқару және кезек күттірмейтін жұмыстарды жүргізу тәсілдері мен тәсілдерін орындауды, құралымдар мен техниканы қолдануды ұйымдастыру мүмкіндігін жетілдіру мақсатында жүргізіледі [2-4].

Ұйымдарда азаматтық қорғау саласындағы оқу-жаттығулар мен жаттығуларды өткізуге жауапты орындаушылар Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігінің (бұдан әрі – ҚР ТЖМ) аумақтық бөлімшелеріне ұйымдастыру құжаттарының көшірмелерін қоса бере отырып, оларды өткізу туралы ақпаратты ұсынуы қажет.

Оқу-жаттығулар мен жаттығулар бойынша ұйымдастыру құжаттарына келесілер жатады:

Объектілік деңгейде – ҚР ТЖМ аумақтық бөлімшелерімен келісу бойынша ұйымдардың басшылары бекітеді және ұйымның азаматтық қорғаныс бастығы бекітеді.

Кешенді оқу-жаттығулар басшы құрамды, басқару органдарын, азаматтық қорғау құралымдарын, жұмысшылар мен қызметшілерді, ұйымдарға жақын тұратын халықты даярлау нысандарының бірі болып табылады.

Кешенді оқу-жаттығулар өндірістің ерекшелігін, аумақтық орналасу ерекшеліктерін, жұмыстардың маусымдылығын және осы аумаққа (ұйымға) тән басқа да факторларды ескере отырып, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың туындау қатері мен оларды жоюға байланысты іс-шаралардың, сондай-ақ азаматтық қорғаныс іс-шараларының бүкіл кешенін іс жүзінде пысықтауға мүмкіндік береді.

Төтенше жағдайларды жою және азаматтық қорғаныс жөніндегі облыстардың, қалалар мен ауылдық аудандардың командалық-штабтық оқу-жаттығулары азаматтық қорғаныс бастықтарын, азаматтық қорғау қызметтерінің бастықтарын және азаматтық қорғау құралымдары командирлерін табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайларды жоюға бірлескен даярлаудың және азаматтық қорғаныс жөніндегі іс-шараларды орындаудың негізгі нысандарының бірі болып табылады.

Командалық-штабтық оқу-жаттығуларға АҚМЖ аумақтық кіші жүйелерін басқару органдары тартылады.

Тактикалық-арнайы оқу-жаттығулар бейбіт және соғыс уақытында арналуы бойынша міндеттерді орындау үшін азаматтық қорғау құралымдарын даярлаудың негізгі және неғұрлым тиімді нысаны болып табылады.

Тактикалық-арнайы оқу-жаттығуларда тактикалық деңгейдегі іс-қимылдар пысықталып, әрбір құтқарушының шеберлігі шыңдалуы тиіс.

Тактикалық-арнайы оқу-жаттығулар жыл сайын аумақтық және объектілік деңгейде өткізіледі. Объектілік деңгейде тактикалық-арнайы оқу-жаттығулар азаматтық қорғаудың объектілік құралымдарымен өткізіледі.

Азаматтық қорғау құралымдарын даярлаудың тиімділігін арттыру үшін объектілік деңгейдегі басқару органдары оқу-жаттығуларды өткізуді ұйымдастырудың нысандары мен әдістеріне бірыңғай тәсілдерді айқындайтын нормативтік құжаттармен жұмыс істеуі тиіс. Азаматтық қорғаныс бойынша оқу-жаттығуларды өткізу үшін басқару органдарын даярлауға бірыңғай әдістемелік көзқарас мақсатында азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті орган объектілік деңгейдегі оқу-жаттығулар мен жаттығуларды ұйымдастыру және өткізу тәртібін бекітуі орынды.

Әзірленетін құжаттардың тізбесі мен құрылымын анықтау маңызды рөл атқарады.

Қазіргі уақытта қолданыстағы нормативтік-құқықтық базаға сәйкес келесі құжаттар тізімі анықталды:

- облыс (қала, аудан) басшысының– азаматтық қорғаныс бастығының өкімі немесе ұйым басшысының – азаматтық қорғаныс бастығының бұйрығы;
- оқу – жаттығуларға дайындықтың күнтізбелік жоспары;
- оқу-жаттығуды өткізу жоспары;
- өткізілген іс-шаралардың сапасы туралы қорытындылары бар есеп.

Оқу-жаттығуларға сапалы дайындалу және оқу мәселелерін (кіріспе) тиімді пысықтау үшін оқу-жаттығулар мен жаттығуларға дайындық кезінде әзірленетін құжаттардың мынадай тізбесі (кесте 1) ұсынылады.

Кесте 1 – Оқу-жаттығуларға дайындық кезінде әзірленетін құжаттар тізбесі [5]

Құжаттардың аталуы	Командалық-штабтық оқу-жаттығулар	Кешенді оқу-жаттығулар	Тактикалық-арнайы оқу-жаттығулар	Объектілік жаттығулар	Орындаушылар
1	2	3	4	5	6
Ұйым басшысының оқу-жаттығуды (жаттығуды) өткізу туралы бұйрығы	+	+	+	+	Ұйымның АҚ құрылымының бөлімшесі
Түсіндірме жазбасы бар оқу-жаттығу мәні	+	-	-	-	Штаб басшылығы
Жағдайды ұлғайту жоспары	+	-	-	-	Штаб басшылығы
Практикалық іс-шаралар жоспары (егер өткізілсе)	+	-	-	-	Штаб басшылығы
Оқу-жаттығуға (жаттығуға) дайындық жөніндегі ұйымдастырушылық нұсқаулар	+	+	+	+	Штаб басшылығы
Оқу-жаттығуды (жаттығуды) басқаруды ұйымдастыру сызбасы	+	+	+	+	Штаб басшылығы

Проблемы обучения

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Оқу-жаттығуды (жаттығу) дайындау күнтізбелік жоспары	+	+	+	+	Штаб басшылығы
Оқу-жаттығуды (жаттығу) өткізу жоспары	+	+	+	+	Штаб басшылығы
Оқу-жаттығудың (жаттығу) кестесі	+	+	+	-	Штаб басшылығы
Тапсырмалардың мазмұны және тізімі	+	+	+	+	Штаб басшылығы
Зерттеу жоспары (егер өткізілетін болса)	+	+	+	-	Бас инженер
Еліктемелік, комендаттық қызмет, байланыс ұйымдастыру, медициналық қамтамасыз ету, МТҚ жоспарлары	+	+	+	-	Оқу-жаттығу басшысы орынбасары, делдалдар
Оқу-жаттығу басшысы орынбасарының (көмекшілердің, делдалдардың) жеке жоспарлары	+	+	+	+	Оқу-жаттығу басшысы орынбасары, делдалдар
Оқу-жаттығу ауданын барлау жоспары	-	+	+	-	Штаб басшылығы
Қауіпсіздік шаралары жөніндегі нұсқаулық	-	+	+	+	Қауіпсіздік техникасы бойынша инженер

Азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесінің объектілік деңгейінде азаматтық қорғаныс бойынша оқу-жаттығулар өткізу басшы құрамды, басқару органдарын, азаматтық қорғау құралымдарын, жұмысшылар мен қызметшілерді, ұйымдарға жақын тұратын халықты даярлаудың негізгі нысандарының бірі болып табылады. Азаматтық қорғаныс бойынша оқу-жаттығуларды өткізу жөніндегі ұйымдарды әдістемелік қамтамасыз ету басқару органдарының объектілік деңгейде даярлау сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

Ұйым басшысының оқу-жаттығуды (жаттығуды) өткізу туралы бұйрығы-оқу-жаттығуларды ұйымдастыру және өткізу үшін негіз болып табылады.

Оқу-жаттығуға (жаттығуға) дайындық жөніндегі ұйымдастырушылық нұсқаулар-оқу-жаттығуды (жаттығуды) өткізу туралы бұйрықтың құрамына бұйрыққа қосымшалар түрінде кіреді.

Түсіндірме жазбасы бар оқу-жаттығу мәні бөлімшелердің іс-қимылы кезеңінде негізгі күш-жігерді шоғырландыру, оқу-жаттығу міндеттерін орындаудың дәйектілігі мен тәсілдері, оқу-жаттығуларға тартылатын күштер мен құралдардың құрылысы, ауысымдар саны мен күштер мен құралдардың резерв мәселелері көрсетілуі тиіс.

Жағдайды ұлғайту жоспарында жедел жағдайдың мазмұны тапсырма түрінде анықталған уақыт бойынша ұйымдастырушылық жоспарлы өзгерістері болуы керек.

Практикалық іс-шаралар жоспарында (егер жүргізілсе) жауапты және тартылатын күштер мен құралдарды көрсете отырып, практикалық іс-қимылдар алгоритмі сипатталады.

Оқу-жаттығуды (жаттығуды) басқаруды ұйымдастыру сызбасында көрнекілік, анықтық, ақпараттылық және ақылға қонымды жеткіліктілік қағидаттарын сақтай отырып, оқу-жаттығуды басқару тәртібі мен тәсілдері сызбалық түрде жазылады.

Оқу-жаттығуды (жаттығуды) дайындаудың күнтізбелік жоспары басшылық штабының жұмыс құжаты болып табылады. Ол оқу-жаттығуды дайындау жөніндегі негізгі іс-шараларды қамтиды және олардың реттілігін, орындалу мерзімдері мен орындаушыларын айқындайды.

Оқу-жаттығуды (жаттығуды) өткізу жоспары оқу-жаттығудың барысы баяндалатын, оны өткізу тәртібі айқындалатын негізгі құжат болып табылады. Ол оқу-жаттығу басшысына өзінің орынбасарлары мен көмекшілерінің, басшылық штабының, делдалдар мен білім алушылардың күш-жігерін мәселелерді неғұрлым толық пысықтауға, оқу-жаттығудың қойылған мақсаттарына қол жеткізуге бағыттауға мүмкіндік береді [6, 7].

Оқу-жаттығуды өткізу кестесі оқу-жаттығудың түрін, оқу-жаттығуларды өткізу уақыты мен кезектілігін айқындауға арналған.

Кіріспелердің тізбесі мен мазмұны оқу-жаттығу өткізу кезінде кіріспе тізбелерінің мазмұнын барынша ашуға арналған.

Зерттеулік жоспары (егер олар жүргізілсе) оқу-жаттығу жүргізу барысында ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстардың нәтижелерін сынақтан өткізуге арналған.

Еліктемелік, комендаттық қызмет, байланыс ұйымдастыру, медициналық қамтамасыз ету, МТҚ жоспарлары, оқу-жаттығу сапасы осы құжаттарды өңдеу сапасына байланысты.

Оқу-жаттығу басшысы орынбасарының (көмекшілердің, делдалдардың) жеке жоспарлары оқу-жаттығуды (жаттығуды) өткізу жоспарының негізінде әзірленеді.

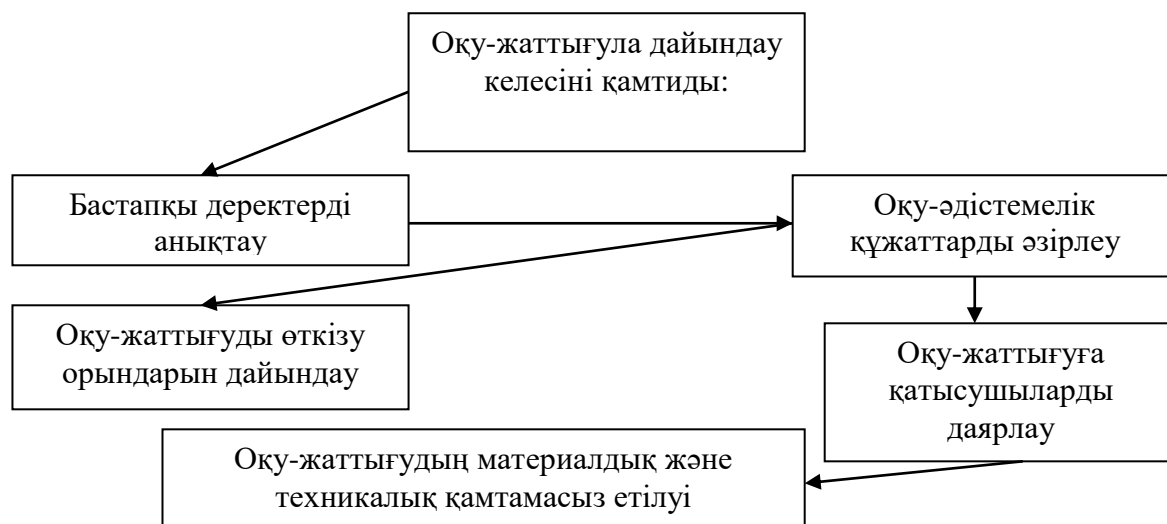
Жеке жоспарларда білім алушылардың және жоспар әзірленетін адамның іс-әрекеттері, сондай-ақ білім алушылардың оқуда әрекет ететін әрбір нақты санатына қатысты бөлігінде жедел жағдай көрсетілуге тиіс.

Оқу-жаттығу ауданын барлау жоспары жағдайды толық бағалау мақсатында оқу-жаттығуды өткізу бағыттарын, ауданды зерттеуге арналған.

Қауіпсіздік шаралары жөніндегі нұсқаулық оқу-жаттығуға қатысушылардың денсаулығын сақтау мақсатында оқу-жаттығуға қатысушылардың іс-қимыл тәртібін айқындауға арналған маңызды құжат.

Оқу-жаттығуларды ұйымдастыру мен өткізу сапасын арттыру үшін оқу-жаттығуларды өткізуге бірыңғай регламенттелген және нормативтік бекітілген әдістемелік тәсіл қажет.

Оқу-жаттығуларды өткізуді жетілдіру үшін оқу-жаттығуларды дайындау әдістемесінің мынадай схемасы ұсынылады (1 және 2 - сурет):

Сурет 1 – Оқу-жаттығуға дайындалу

Бірінші суреттегі іс-шараларды ашып көрсетейік. Оқу-жаттығуларға дайындау мыналарды қамтиды: тақырыпты, оқу мақсаттарын, кезеңдерді, оқу сұрақтарын, қатысушылардың құрамын, ұзақтығын, уақытын және өткізу орнын, сипаттамасын анықтау.

Оқу-әдістемелік құжаттарды әзірлеуге оқу-жаттығуды ұйымдастыру, өткізу туралы бастықтың бұйрығы міндетті түрде әзірлену қажет. Бұйрықта көрсетілген іс-шараларды жүзеге асыру үшін алдын ала оқу-жаттығуға дайындық күнтізбелік жоспар құрастырылу керек. Егер командалық-штабтық оқу-жаттығу жоспарлануда болса түсіндірме жазбасы бар оқу-жаттығу мәні деген құжат дайындалады. Оқу-жаттығулардың басқа түрлерінде бұл құжат қажет емес. Оқу-жаттығудың тапсырмасы деген құжат нақты жаттығуға дайындалуға арналған құжат болып табылады, өйткені бұнда жеке және жалпы жағдай анықталу қажет. Оқу-жаттығудың жоспары нақты оқу-жаттығуды өткізуге қажетті құжат, осы құжатта тақырыбы, оқу мақсаттары, кезеңдерді, оқу сұрақтары, қатысушылардың құрамы, ұзақтығы, уақыты және өткізу орны, жағдайдың сипаттамасы (берілетін тапсырмалар), қатысушылардың әрекеттері анықталып көрсетілу керек.

Сурет 2 – Оқу-жаттығуды дайындауға арналған бастапқы деректер

Екінші суреттегі іс-шараларды ашып көрсетейік. Оқу-жаттығуды дайындауға арналған бастапқы деректер мыналарды қамтиды: Оқу-жаттығудың тақырыбы және мақсатын анықтау барысында, ол жоғары басшылықтың жоспарларынан алынады. Егерде жоғары басшылықтың жоспарларында Оқу-жаттығудың тақырыбы және мақсаты көрсетіلمесе, сол оқу-жаттығу өткізілетін нысанның төтенше жағдайлар кезінде функциялануы бойынша анықталады.

Оқу-жаттығудың тақырыбы және мақсаты, уақыты, ұзақтығы анықталғаннан соң, кезеңдер анықталу қажет.

Қатысушылардың тізімі оқу-жаттығудың мақсатына және көлеміне байланысты анықталады. Оқу-жаттығуды өткізу орны, ұзақтығы және мерзімі 1-3 ай бұрын анықталып бұйрықпен бекітілуі тиісті.

Оқу-жаттығуларға дайындалу, оны ұйымдастырп өткізу өте жауаптылықты және тиянақтылықты қажет етеді. Оқу-жаттығулар басқару органдарын және жеке құрамды төтенше жағдайларға, қарулы қақтығыстарға сапалы төтеп беріп, халықты және аумақты азаматтық қорғауға дайын болудың негізгі дайындық түрі болып саналад. Оқу-жаттығуларды сапалы өткізу арқылы ғылыми, практикалық, ұйымдастырушылық тапсырмаларды орындап қойылған мақсаттарға қол жеткізуге болады.

Әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасы. ҚР Заңы: Азаматтық қорғау туралы: 2014 жылы 11 сәуірде қабылданды.
2. Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің бұйрығы. Азаматтық қорғаныс іс-шараларын ұйымдастыру және жүргізу қағидаларын бекіту туралы: 2015 жылғы 6 наурызда бекітілді. № 190.
3. Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің бұйрығы. Халықты және азаматтық қорғау саласындағы мамандарды хабардар ету, білімді насихаттау, оқыту қағидаларын бекіту туралы: 2020 жылғы 2 шілдеде бекітілді. № 494.
4. Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің бұйрығы. Азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесін ұйымдастыру және оның қызметі қағидаларын бекіту туралы: 2015 жылғы 24 ақпанда қабылданды. № 149.
5. Камышанский М. И., Крючек Н. А., Кучеренко С. В., Перевощиков В. Я., Твердохлебов Н. В., Камышанская Т. М. Организация и проведение гражданской обороны и защита населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера: учебное пособие – 6-е изд. издание – М.: Институт риска и безопасности, 2010. – 484 с.
6. Крючек Н. А. Курс лекций и методические разработки по гражданской обороне и защите от чрезвычайных ситуаций для обучения работников организаций и других групп населения: учеб. пособие – 3-е изд. – М.: Институт риска и безопасности, 2011. – 462 с.
7. Жағұпаров Ж. Е., Куанышбаев М. С. Развитие системы гражданской обороны в современном мире // Вестник Кокшетауского технического института. – 2020. – № 3(21). – С. 37-40.

References

1. Respublika Kazahstan. Zakon RK: O grazhdanskoj zashchite: prinyat 11 aprelya 2014 goda.
2. Prikaz Ministra vnutrennih del Respubliki Kazahstan. Ob utverzhdenii Pravil organizacii i provedeniya meropriyatij grazhdanskoj oborony: utv. 06 marta 2015 goda, № 190.
3. Prikaz Ministra vnutrennih del Respubliki Kazahstan. Ob utverzhdenii pravil informirovaniya, propagandy znaniy, obucheniya naseleniya i specialistov v oblasti grazhdanskoj zashchity: utv. 02 iyulya 2020 goda, № 494
4. Prikaz Ministra vnutrennih del Respubliki Kazahstan. Ob utverzhdenii Pravil organizacii i deyatelnosti gosudarstvennoj sistemy grazhdanskoj zashchity: utv. 24 fevralya 2015 goda, № 149
5. Kamyshanskij M. I., Kryuchek N. A., Kucherenko S. V., Perevoshchikov V. YA., Tverdohlebov N. V., Kamyshanskaya T. M. Organizaciya i provedenie grazhdanskoj oborony i zashchita naseleniya i territorij ot chrezvychajnyh situacij prirodnogo i tekhnogenного haraktera: uchebnoe posobie – 6-e izd. izdanie / - M.: Institut riska i bezopasnosti, 2010. – 484 s.
6. Kryuchek N. A. Kurs lekcij i metodicheskie razrabotki po grazhdanskoj oborone i zashchite ot chrezvychajnyh situacij dlya obucheniya rabotnikov organizacij i drugih grupp naseleniya: ucheb. posobie – 3-e izd. / – M.: Institut riska i bezopasnosti, 2011. – 462 s.
7. Zhaguparov ZH. E., Kuanyshbaev M. S. Razvitie sistemy grazhdanskoj oborony v sovremennom mire // Vestnik Kokshetauskogo tekhnicheskogo instituta. – 2020. – № 3(21). – S. 37-40.

Ж. Е. Жагупаров, А. А. Абдрахманов

*Қазақстан Республикасы ТЖМ Мәлік Ғабдуллин атындағы Азаматтық қорғау академиясы,
Көкшетау, Қазақстан*

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕНИЯ УЧЕНИЙ ПО ГРАЖДАНСКОЙ
ОБОРОНЕ НА ОБЪЕКТОВОМ УРОВНЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СИСТЕМЫ
ГРАЖДАНСКОЙ ЗАЩИТЫ

Аннотация: В статье рассматриваются актуальность совершенствования методики проведения учений по гражданской обороне на объектовом уровне государственной системы гражданской защиты по темам действий работников и служащих объектов при чрезвычайных ситуациях различного характера и вооруженных конфликтах. Масштабные чрезвычайные ситуации техногенного характера всегда ухудшают оперативную обстановку, что приводит к нарастанию кризисных ситуаций, огромным экономическим, энергетическим и трудозатратам поэтому актуальность вопросов совершенствования мероприятий по организации и проведения учений при действиях чрезвычайных ситуациях природного и техногенного характера не вызывает сомнений. Представлены предлагаемые виды подготовительных документов и определены алгоритм подготовки к учениям.

В статье рассматриваются вопросы совершенствования методического подхода к организации и проведению учений по гражданской обороне на объектовых уровнях государственной системы гражданской защиты.

Ключевые слова: гражданская оборона, подготовка, учения, совершенствование системы гражданской обороны, органы управления.

J. E. Zhaguparov, A. A. Abdrakhmanov

*Civil Defence Academy named after Malik Gabdullin MES
of the Republic of Kazakhstan, Kokshetau, Kazakhstan*

IMPROVING THE METHODOLOGY OF CONDUCTING CIVIL DEFENSE EXERCISES AT THE OBJECT LEVEL OF THE STATE CIVIL PROTECTION SYSTEM

Abstract: The article discusses the relevance of improving the methodology of conducting civil defense exercises at the object level of the state civil protection system on the topics of actions of employees and employees of facilities in emergency situations of various types and armed conflicts. Large-scale man-made emergencies always worsen the operational situation, which leads to an increase in crisis situations, huge economic, energy and labor costs, therefore, the relevance of improving measures for organizing and conducting exercises during natural and man-made emergencies is beyond doubt. The proposed types of preparatory documents are presented and the algorithm of preparation for the exercises is determined.

The article discusses the issues of improving the methodological approach to the organization and conduct of civil defense exercises at the object levels of the state civil protection system.

Key words: civil defense, training, exercises, improvement of the civil defense system, management bodies.

Авторлар туралы мәлімет / Сведения об авторах / Information about the authors

Жагупаров Жақсылық Ерікұлы – әскери басқару магистрі, Қазақстан Республикасы ТЖМ Мәлік Ғабдуллин атындағы Азаматтық қорғау академиясы азаматтық қорғаныс және әскери дайындық кафедрасының аға оқытушысы. Қазақстан, Көкшетау, Ақан Сері көшесі, 136. E-mail: Zhak_87_87@mail.ru

Арман Айтмухаметұлы Абдрахманов – техника ғылымдарының кандидаты, Қазақстан Республикасы ТЖМ Мәлік Ғабдуллин атындағы Азаматтық қорғау академиясы азаматтық қорғаныс және әскери дайындық кафедрасының профессоры. Қазақстан, Көкшетау, Ақан Сері көшесі, 136. E-mail: a5r2m8a5n9@mail.ru

Жагупаров Жаксылық Ерикович – магистр военного управления, старший преподаватель кафедры гражданской обороны и военной подготовки Академии гражданской защиты имени Малика Габдуллина МЧС Республики Казахстан. Казахстан, Кокшетау, ул. Акана Серэ, 136. E-mail: Zhak_87_87@mail.ru

Абдрахманов Арман Айтмухаметович – кандидат военных наук, профессор кафедры гражданской обороны и военной подготовки Академии гражданской защиты имени Малика Габдуллина МЧС Республики Казахстан. Казахстан, Кокшетау, ул. Акана Серэ, 136. E-mail: a5r2m8a5n9@mail.ru

Zhaguparov Zhakslyk – Master of Military Administration, Senior Lecturer of the Department of Civil Defense and Military Training of the Civil Defence Academy named after Malik Gabdullin MES of the Republic of Kazakhstan. Kazakhstan, Kokshetau, 136 Akana Sere str., E-mail: Zhak_87_87@mail.ru

Abdrakhmanov Arman – Candidate of Military Sciences, Professor of the Department of Civil Defense and Military Training of the Civil Defence Academy named after Malik Gabdullin MES of the Republic of Kazakhstan. Kazakhstan, Kokshetau, 136 Akana Sere str. E-mail: a5r2m8a5n9@mail.ru